

Environmentálne hodnotenie priemyselných parkov v podmienkach Slovenskej republiky

M. Finka, I. Belčáková: Environmental Assessment of Industrial Parks in Conditions of the Slovak Republic. Život. Prostr., Vol. 36, No. 4, 201 – 203, 2002.

Realization of industrial parks is an extent capital activity, having significant economic, social and environmental aspects. Therefore it is very important to deal with the moods by which the harmonization of the mentioned three aspects of their realization is ensured in preparation and approval procedures of these investment actions.

Foreign and our experience show, that environmental assessment of industrial parks is specific in comparison with traditional environmental assessment. The purpose of the aim is not realization of industrial parks but only construction of necessary traffic and technical infrastructure with draft of perspective production activities. An industrial park is founded on the basis of investment activities of lured investors that can be significantly different from expected production activities. An effort of primary investor of technical and traffic infrastructure is the most effective and rapid investment payback and his effort to localize the production activities recovering primary investments is dominant.

Realizácia priemyselných parkov predstavuje rozsiahlu investičnú činnosť, ktorá má významné ekonomické, sociálne i environmentálne súvislosti. Preto je veľmi dôležité zaoberať sa spôsobom, akým je v prípravných a schvaľovacích procesoch týchto investičných akcií zabezpečená harmonizácia spomínaných troch aspektov ich realizácie.

Zo zahraničných i našich doterajších skúseností vyplýva, že environmentálne hodnotenie priemyselných parkov je v porovnaní s klasickým environmentálnym hodnotením značne špecifické. Predmetom predložených zámerov zväčša totiž nie je realizácia vlastného priemyselného parku, ale len vybudovanie potrebnej dopravnej a technickej infraštruktúry s náčrtom výhľadových produkčných aktivít. Vlastný priemyselný park vzniká až na základe nasledujúcich investičných akcií prilákaných investorov, ktoré môžu byť značne odlišné od očakávaných produkčných aktivít. Snahou pôvodného investora technickej a dopravnej infraštruktúry je totiž čo najefektívnejšie a najrýchlejšie zhodnotenie investície, a teda jeho snaha o lokalizáciu produkčných

aktivít zhodnocujúcich pôvodné investície je dominujúca.

Skúsenosti s environmentálnym hodnotením priemyselných a technologických parkov v Slovenskej republike

Proces investičnej prípravy výstavby priemyselných a technologických parkov je na Slovensku v súčasnosti iba v začiatkoch. Prvé skúsenosti s environmentálnym hodnotením sa postupne iba zbierajú. Príprava požadovanej dokumentácie sa často realizuje v značnej časovej tiesni, najmä pre tie projekty, ktoré finančne podporuje Európska únia. Vyplýva to z prísnych termínov stanovených Európskou komisiou pre projekty, ktoré by mali byť podporované z predvstupových fondov EÚ. V rámci programu Phare plánuje Európska komisia čiastočne financovať z Fondu hospodárskej a sociálnej kohézie (ECOSOC) napr. výstavbu Priemyselného parku (PP) Guttmanovo Humenné, PP Rožňava, PP Spišská Nová Ves, PP Lučenec a PP Záhorie. Tieto projekty vybrala

slovenská vláda ako súčasť širšieho úsilia o rozvoj malých a stredných podnikov v príslušných odvetviach a snahy o zníženie nezamestnanosti. Všetky projekty sú v súlade s Národným plánom regionálneho rozvoja SR, ktorý bol prijatý vo februári 2000 a sú tiež v súlade s programami činnosti príslušných rezortov. Vo všeobecnosti sa predkladané projekty týkajú výstavby vodovodov, čistiarní odpadových vôd a dopravnej infraštruktúry s orientáciou na rôzne predpokladané priemyselné prevádzky.

Pri environmentálnom hodnotení priemyselných parkov sa postupuje podľa novelizovanej smernice 97/11/EK o posudzovaní vplyvov niektorých projektov na životné prostredie, ktorá vyžaduje podľa prílohy 2 posudzovať infraštruktúrne projekty a tematické parky. Podľa prílohy č. 1, časť B, kap. 9 bod 13 b zákona č. 127/1994 Z. z. a jeho novelizácie zákonom č. 391/2000 Z. z. (ďalej len "zákon") priemyselné zóny podliehajú zisťovaciemu konaniu. Z porovnania vyšiel súlad našej legislatívy s legislatívou EÚ.

Modelovým príkladom projektu, ktorý bude spolufinancovaný z prostriedkov Európskej únie je Priemyselný park Rožňava. Je vhodným príkladom nielen z hľadiska postupu environmentálneho hodnotenia, ale aj z toho dôvodu, že ide o realizáciu zhodnocujúcu pôvodné priemyselné plochy a objekty po útlme banskej činnosti (ECODES, 2001).

Predmetom projektu *Priemyselný park Rožňava* je územnotechnická príprava územia v pôvodnom priemyselnom areáli v severozápadnej časti mesta Rožňava. Projekt zabezpečuje vytvorenie podmienok na lokalizáciu rôznych aktivít výrobného charakteru a charakteru výrobných služieb s rôznymi nárokmi a vytvára flexibilnú štruktúru dopravného a technického vybavenia.

Podkladom na posúdenie environmentálnych aspektov realizácie tohto projektu bola štúdia pre vydanie územného rozhodnutia spracovaná firmou AVINTA, spol. s r. o., analytické podklady na výstavbu ČOV, geologické a hydrogeologické podklady spracované Ing. Bachňákom, prieskumy a rozboru pre spracovanie územného plánu sídelného útvaru Rožňava a územný plán mesta Rožňava spracovaný Ing. arch. Zelinom (1992). Údaje z týchto štúdií a dokumentov bolo treba doplniť a aktualizovať prieskumami v teréne, štúdiom ďalších dokumentov, ako je regionálny systém ekologickej stability predmetného územia, Konceptia územného rozvoja SR, Národný plán regionálneho rozvoja SR a né.

Samotný projekt však neobsahuje lokalizáciu a výstavbu konkrétnych stavebných objektov a technológií výroby, a preto predmetom environmentálneho hodnotenia nie sú vplyvy budúcich výrobných aktivít. Tie sa budú musieť posúdiť individuálne v súlade so zákonom. Predmetom environmentálneho hodnotenia bola iba realizácia technickej a dopravnej infraštruktúry a mož-

nosti lokalizácie budúcich výrobných aktivít v priemyselnom parku, resp. stanovenie rámcových podmienok ich realizácie z hľadiska širších environmentálnych vplyvov, kumulatívnych a synergických efektov.

Environmentálnym hodnotením projektu *Priemyselný park Rožňava* sa zaoberala expertná skupina, zložená zo zahraničných a domácich odborníkov, ktorá sa zameriavala na tieto oblasti (ECODES, 2001):

- vypracovanie prehľadu existujúcej technickej dokumentácie vo vzťahu k platnej legislatíve posudzovania vplyvov na životné prostredie,
- vypracovanie pokynov na prípravu environmentálnej štúdie,
- definovanie potrebných krokov v súvislosti s ochranou životného prostredia a výsledkami posudzovania vplyvov na životné prostredie, ktoré by malo uskutočniť mesto počas realizácie plánovanej infraštruktúry v danom priemyselnom parku,
- definovanie požiadaviek a hlavných reštrikcií pre investičné prevádzky v priemyselnom parku,
- definovanie hlavných očakávaných vplyvov na všetky receptory (ovzdušie, povrchovú a podzemnú vodu).

Projektová dokumentácia obsahovala základné údaje o stavbe, odôvodnenie stavby a jej umiestnenia, zásadné priestorové riešenie priemyselného parku, jeho širšie súvislosti, infraštruktúrne a dopravné napojenie predmetného územia, základné urbanistické bilancie, stručnú analýzu vplyvu stavby, prevádzky alebo výroby na životné prostredie, predpokladaný spôsob obmedzenia alebo odstránenia prípadných negatívnych vplyvov. V prílohách boli predložené analýzy dotýkajúce sa režimu spodných a banských vôd v lokalite, geologické analýzy, analýzy chemického zloženia flotačného kalu sedimentačných polí v predmetnom území určených na revitalizáciu a využitie na lokalizáciu objektov priemyselného parku.

Keďže Priemyselný park Rožňava bude na území pôvodného priemyselného areálu, jeho realizácia nevyžaduje záber poľnohospodárskeho ani lesného pôdneho fondu. Dočasný záber pôdy mimo vlastného areálu je spojený len s napojením infraštruktúry na nadradené inžinierske siete. Uskutočnením projektu sa zhodnotí devastované a zanedbané priemyselné územie. Na výstavbu parku sa využívajú jednak disponibilné plochy pôvodne nezastavané (využívané ako skladové a manipulačné) a plochy získané terénnymi úpravami pôvodných kalových polí, teda revitalizované. Predmetom environmentálneho posúdenia priemyselného parku nebola technická realizovateľnosť projektu v ochrannom pásme v zmysle banského zákona. Podľa údajov navrhovateľa nie je banskou činnosťou ohrozená stabilita podlažia a v lokalite sa nenachádzajú zásoby ťažiteľných nerastných surovín, ktorých využitiu by realizácia priemyselného parku bránila.

Navrhované výrobné aktivity (strojárenská druhovýroba) sú prakticky bez negatívnych vplyvov na životné prostredie a s minimálnym rizikom havarijných situácií. Nepredpokladajú sa významnejšie negatívne kumulatívne efekty produkčných aktivít v priemyselnom parku s aktivitami v dotykovom území. V budúcnosti však treba posúdiť konkrétne výrobné aktivity pred ich lokalizáciou v priemyselnom parku z hľadiska ich vzájomných kumulatívnych efektov.

Samotný projekt, ktorý bol predmetom žiadosti o podporu z finančných prostriedkov programu Phare, neprekráča rámec územnotechnickej prípravy lokality budúceho priemyselného parku, t. j. nestanovuje rozsah, ani konkrétny obsah produkčných činností, ktoré tam budú lokalizované. Ide o typický prípad subvenčnej komunálnej a regionálnej politiky s cieľom získať ponukou pripraveného územia investorov, a tým zvýšiť ekonomický potenciál sídla a regiónu. Projekt je založený na flexibilita a poskytuje možnosti lokalizácie produkčných aktivít s rôznymi nárokmi na priestor i technickú infraštruktúru. Environmentálne hodnotenie má mať preto skôr charakter predikcie kumulatívnych a synergických environmentálnych vplyvov.

V súčasnosti sú už pripravené všetky potrebné náležitosti na začatie výstavby Priemyselného parku Rožňava. Pre predkladateľa projektu – mesto Rožňava – bol spracovaný Manuál manažmentu procesu hodnotenia vplyvov na životné prostredie pri realizácii zámeru "Priemyselný park Rožňava". Problematika bola prekonzultovaná s Ministerstvom životného prostredia SR a miestnymi a regionálnymi orgánmi ochrany životného prostredia.

Ako vyplýva z analyzovaného príkladu environmentálneho hodnotenia priemyselného parku, toto hodnotenie je vykonávané zväčša v značnej neurčitosti výpovedí o realizácii budúcich produkčných aktivít v predmetnom priemyselnom parku. Realizácia zámerov, a teda aj projektová dokumentácia na vybudovanie priemyselného parku, spravidla obsahuje len infraštruktúrnú prípravu územia vrátane dopravnej obsluhy. Cieľom je zvýšiť atraktivitu lokality pre potenciálnych investorov s cieľom posilniť rozvoj sídla a regiónu. V niektorých prípadoch je síce vedúci investor v priemyselnom parku už známy, resp. predpokladaný, avšak presný rozsah a obsah činností nadväzujúcich investorov možno iba rámcovo predpokladať.

V tomto kontexte si treba položiť otázku, aká metodika environmentálneho hodnotenia by sa mala použiť pri posudzovaní jednotlivých priemyselných parkov, aký je únosný rozsah a obsah hodnotenia, a predovšet-

kým, akú formu a obsah by mali mať výstupy z takéhoto hodnotenia.

Vo vzťahu ku kombinácii strategických zámerov prilákajú istých produkčných aktivít a prípravy projektu infraštruktúrneho vybavenia územia priemyselného parku sa musí použiť osobitná metodika, podľa ktorej sa časť infraštruktúrneho vybavenia posudzuje ako stavba v zmysle posudzovania vplyvov na životné prostredie. *Budúce očakávané aktivity* (napr. produkčné a servisné) sa posúdia v polohe strategického environmentálneho hodnotenia (SEA), s dôrazom na možné kumulatívne efekty a stanovenie limitov pre realizáciu istých druhov činností na území priemyselného parku vo vzťahoch vychádzajúcich z hodnotenia životného prostredia v lokalite, stresových faktorov a možných rizík. Zo zahraničných skúseností s posudzovaním územných plánov na regionálnej a sídelnej úrovni (predovšetkým z nových spolkových krajín Nemecka) a z našich doterajších skúseností sa ukazuje, že environmentálnemu hodnoteniu jednotlivých priemyselných parkov by malo predchádzať strategické environmentálne hodnotenie (SEA) koncepcie budovania takýchto objektov. Takéto hodnotenie je dôležité nielen z hľadiska posúdenia environmentálnej únosnosti realizácie jednotlivých priemyselných parkov, ale aj spoločenskej efektívnosti vynaložených finančných a iných nákladov. Strategické environmentálne hodnotenie, ako aj hodnotenie vplyvov na životné prostredie na úrovni projektov, integrujú environmentálne, ekonomické a sociálne aspekty zamýšľaných aktivít, a tak môžu významnou mierou prispieť k presadzovaniu princípov udržateľného rozvoja.

Literatúra

- Chudík, M., Plencnerová, J.: Priemyselný park Jarovce – Kittsee. ASB Bratislava, 8, 2001, 1.
 ECODES, 2001: Technical Assistance for Finalisation of the Construction of the Technology Park in the City of Rožňava. Final Report, EC, 2001, 105 pp. + prílohy.
 Zoznam projektov vybraných pracovnou skupinou pre Phare. MVR SR, 2001.
<http://www.build.gov.sk>

Prof. Ing. arch. Maroš Finka, PhD., Katedra krajinnej a parkovej architektúry Fakulty architektúry STU, Nám. slobody 19, 812 45 Bratislava.
 E-mail: finka@fa.stuba.sk

RNDr. Ingrid Belčáková, PhD., Katedra krajinnej a parkovej architektúry Fakulty architektúry STU, Nám. slobody 19, 812 45 Bratislava
 E-mail: belcakova@fa.stuba.sk